

Examining the Social Skills Education Applied to University Students

Emine Merve USLU *¹

ARTICLE INFO

Article history:

Received: 23/05/2022

Accepted: 28/06/2022

Online: 30/06/2022

Published: 30/06/2022

Keywords:

Social Skill

Social Skill Education

Group Study

ABSTRACT

The main purpose of the research is to examine the effectiveness of the social skills training given to increase the social skill levels of university students. The research was carried out using a pretest-posttest experimental-control group experimental design. The study group consists of a total of 120 university students, who participated in the 2nd grade of Çanakkale Onsekiz Mart University Education Faculty, 60 experimental group and 60 control group in 2021-2022. The "Social Skills Scale (SST)" developed by Uslu and Genç (2022) was applied to the experimental-control groups determined within the scope of the research model. With social skills training, 90-minute and 8-week sessions based on the use of group and individual activities such as games, drama, music, storytelling within the scope of development of social adaptation, self-control, cooperation, conflict resolution, verbal communication, nonverbal communication and participation skills. The training aimed at supporting the ongoing social skills development was implemented. According to the results of the research, it

was determined that there was no significant difference between the mean scores of the Social Skills Scale of the experimental-control groups before the education ($p>.05$). As a result of social skills training, a significant difference was determined in favor of the training group between the mean scores of the experimental and control groups from the Social Skills Scale ($p<.05$). It was concluded that the applied program had an effect on the social skill development of university students and contributed positively to the development of social skills.

* Corresponding Author, merveuslu@comu.edu.tr

¹Çanakkale Onsekiz Mart University, Turkey

Üniversite Öğrencilerine Uygulanan Sosyal Beceri Eğitiminin Etkililiğinin İncelenmesi

MAKALE BİLGİ

Makale Geçmişi:

Geliş: 23/05/2022

Kabul: 28/06/2022

Çevrimiçi: 30/06/2022

Yayın: 30/06/2022

Anahtar Kelimeler:

Sosyal Beceri

Sosyal Beceri Eğitimi

Grup Çalışması

ÖZET

Araştırmanın temel amacı üniversite öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin artırılmasına yönelik verilen sosyal beceri eğitiminin etkililiğinin incelenmesidir. Araştırma ön test- son test deney-kontrol gruplu deneysel desen kullanılarak gerçekleştirilmiştir. 2021-2022 yılında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencilerinden 2. Sınıfta eğitim gören 60 deney grubu ve 60 kontrol grubuna katılım sağlayan toplam 120 üniversite öğrencisi çalışma grubunu oluşturmaktadır. Çalışmada katılımcıların demografik bilgileri test etmek amacıyla araştırma araştırmacı tarafından hazırlanan demografik bilgi formu kullanılmıştır. Araştırma modeli kapsamında belirlenen deney- kontrol gruplarına Uslu ve Genç (2022) tarafından geliştirilen “Sosyal Beceri Ölçeği (SBÖ)” uygulanmıştır. Sosyal beceri eğitimi ile “sosyal uyum, öz denetim, iş birliği, çatışma çözme, sözlü iletişim, sözsüz iletişim ve katılım becerileri gelişimi kapsamında oyun, drama, müzik, hikâye anlatımı gibi etkinlik çeşitlerinin grup ve bireysel çalışmaların kullanımını temel alan 90 dakikalık ve 8 hafta süren sosyal

beceri gelişimini desteklemeyi amaçlayan eğitim uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre eğitim öncesinde deney- kontrol gruplarının Sosyal Beceri Ölçeğinden aldıkları ölçek puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p>.05$). Sosyal beceri eğitimi sonucunda deney ve kontrol gruplarının Sosyal Beceri Ölçeğinden aldıkları ölçek puan ortalamaları arasında eğitim alan grup lehine anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<.05$). Uygulanan programın üniversite öğrencilerinin sosyal beceri gelişimi üzerine etkisi olduğu, sosyal beceri gelişimine olumlu yönde katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Extended Summary

The research was carried out to determine the effect of the Social Skills training, which was applied to pre-school and classroom pre-service teachers for eight weeks, on the social skills competencies of pre-service teachers. Pre-service teachers studying in the basic education department, who will play a role in the education of early childhood and primary school students, are responsible for their social development as well as their contribution to the cognitive development of children. The most important purpose in the development of the social-emotional domain is to provide social competence and, accordingly, to gain social skills. Social skills; it refers to the process of adapting to the social environment in which people live. Social adaptation, which also includes the socialization process, consists of behaviors such as initiating and maintaining interpersonal communication, understanding the feelings of the other, expressing emotions appropriately, adopting social norms and values, and taking responsibility for obeying the rules.

Schools and classrooms, which are an important social environment, are among the most important environments in which students will acquire correct communication skills. The social problems experienced in the lack of social skills are related to the social inadequacies of individuals in all stages of life, starting from school years. In addition, the necessary social skills acquisition will be possible for the solution of the problems experienced due to the problems of students' behavior, communication and adoption of rules. Social skill acquisitions such as initiating and maintaining communication, emotion-behavior management, coping with problems, and social adaptation should be supported by planned learning in schools and classrooms. Social skills include learned planned activities. Social skills, which can also be exhibited through modeling, are forms of thought and behavior that are appropriate to the culture of the society.

The most important role in the acquisition of social skills of the students in the pre-school and primary school period falls on the educators, who play a role in the education of the child together with the family. For this reason, it is important that pre-service teachers, who will have a large share in the education of children, receive social skills training based on practices and that the effectiveness of this training is examined with pre-test and post-test analysis, determining the deficiencies of the pre-service teachers in the field, arranging the course content in this direction and adding studies to increase their competencies. seen as gain. In the study, it is an experimental study with a pretest-posttest experimental control group, one of the quantitative research methods prepared to determine the effectiveness of the training given for the development of social skills of pre-service teachers The study group of the research consists of students studying at Çanakkale Onsekiz Mart University,

Faculty of Education, Department of Basic Education. In the experimental group of the study, 35 3rd grade students studying in classroom teaching and 25 pre-school teaching departments, and in the control group, 3rd grade students studying in 30 classroom teaching and 30 preschool teaching departments were included in the study. In the research, Social Skills Training was given to pre-service teachers for 8 weeks. Before and after the training was given, the “Social Skills Scale” developed by Uslu and Genç (2021) was applied to test the social skill levels of the pre-service teachers. Social Skills Scale consists of 7 sub-dimensions and 36 items, namely Social Cohesion, Self-Control, Verbal Communication, Cooperation, Participation, Nonverbal Communication and Conflict Resolution. An 8-week social skills training lasting 90 minutes a week was applied to the 3rd grade students studying in the Department of Basic Education, classroom teaching and pre-school teaching.

The study was carried out to determine the effectiveness of the social skills training applied for the social skills development of pre-service teachers. In order to determine the social skill levels of the pre-service teachers in the experimental and control groups before the education, the unrelated Sample t-Test was applied. As a result of the analysis, it was determined that the social skill levels of the experimental and control groups were similar. After the Social Skills Training was applied to the experimental group, it was determined whether there was a significant difference between the social skill levels of the experimental and control groups. According to the results of the research, it was determined that the mean scores of the pre-service teachers who received social skills training were higher than those who did not receive training. When the results of the research were evaluated, it was determined that the pre-service teachers actively participated in the studies within the scope of social skills training, the activities were carried out within the framework of cooperation, and various application examples were carried out by producing different solutions to problem situations, and the applications made with these training contents supported the development of social skills. It is thought that social skills training given to pre-service teachers is important in order to improve the social skills of pre-service teachers who will start working as teachers at the end of their university education. It is important for a teacher with high social skills to exhibit role model behaviors in order to support the social skill acquisition of his students in the classroom and to apply examples of work in the classroom environment that allow his students to exhibit examples of social skills. The research is a quantitative study conducted in the form of a pre-test-post-test in which the effectiveness of social skills training is examined.

It is considered necessary that the courses to be given in order to support the social-emotional development of pre-service teachers in teacher training institutions should be chosen in a way that will support this development,

and the courses in the field of social skill development offered to pre-service teachers should be included in the scope of compulsory courses. It is important to prepare examples of activities suitable for the age groups of preschool and primary school children that will support the development of social skills and to carry out teaching practice studies for their application in classrooms. Pre-service teachers can participate in projects and trainings based on voluntariness and raising awareness on social skills such as communication, social cohesion, social awareness, and the development of awareness of obeying the rules.

1. GİRİŞ

Toplumsal uyum sürecinde sosyal duygusal gelişiminin desteklenerek sosyal yeterliğin ortaya çıkması, kişilerin sosyal beceri kazanımlarını elde etmeleri ile sağlanabilir. Sosyal beceriler; kişilerin bulunduğu sosyal ortama uyum sağlama sürecini ifade etmektedir. Sosyalleşme sürecinin de içerisine alan toplumsal uyum, kişiler arası olumlu iletişim kurma, karşılıklı duygu paylaşımında bulunabilme, duyguları uygun şekilde ifade edebilme, toplumsal değerleri benimseme ve kuralları uygulama ile karşılığını bulmaktadır (Bauer ve Baumeister, 2011; Avcıoğlu, 2009). Sosyal olaylarda doğru davranış örüntüleri oluşturarak bu davranışları sergileyebilmek sosyal beceri kazanımı göstergelerindedir (Dowd ve Tierney, 2005). Farklı özelliklerdeki insanların bir arada bulunmaları toplumsal yapı içerisinde doğal bir durumdur. Ancak farklı kültürel, sosyal ve kişilik özellikleri bulunan kişilerin birlikte yaşayabilmeleri, anlaşabilmeleri ve iş birliği içerisinde çalışabilmeleri ancak doğru iletişim sağlayarak doğru davranış sergileyebilmeleri, problemlere çözüm getirebilmeleri ve çatışma durumları ile başa çıkabilmeleri ile mümkün olabilecektir (Marryat, Thompson, Minnis ve Wilson, 2014). Karşısındaki kişiyi ve kendini tanıyabilen, sorumluluk bilinci geliştirebilmiş, yeniliklere karşı adaptasyonu kolay olan, kurallara uyma davranışı bulunan kişiler sosyal beceri düzeyi yüksek olan kişilerdendir. Akademik başarı üzerinde etkili olan özdenetim becerisi, sorumluluk alma ve sorumluluklarının gereklerini yerine getirme, liderlik özelliklerine sahip olabilme ve iş birliği anlayışı içinde çalışabilme davranışlarını kapsamaktadır. Özdenetim ve sosyal uyum çerçevesinde beceri gösterebilen kişilerin daha verimli çalışabilirler.

İletişim şekli ortaya çıkan yeni dijital ortamlar ve sosyal medya mecraları ile yeni bir şekil kazanmıştır. Tek yönlü iletişimin yaygın olduğu ya da kısıtlı iletişim şeklinde ortaya koyulan sözlü ve sözsüz iletişim modelleri özellikle yeni yetişen çocukların maruz kaldığı olumsuz durumlar arasındadır. Öğrenciler sosyal ortamlarda özellikle akranları ile bir arada buldukları sınıflarında bazı çatışma ve problem durumları ile karşı karşıya kalabilirler. Sosyal uyum problemleri, iletişim eksiklikleri ve çatışma durumları ile karşılaşan çocuk bu sosyal beceri eksikliği temelli sorunlarla baş edebilmek için sosyal becerilere ihtiyaç duyar (Erwin, 1994). Sosyal beceri kazanımının ilk

aşmasını bu konuda farkındalık geliştirmek olacaktır. Önemli bir sosyal ortam niteliğinde bulunan okul ve sınıflar öğrencilerin doğru iletişim becerilerini kazanacakları en önemli ortamlardandır. İletişimi başlatma ve sürdürme, duygu – davranış yönetimi, problemlerle başa çıkma, sosyal uyum gibi sosyal beceri kazanımlarının okullarda ve sınıflardaki planlı öğrenmeler ile desteklenmesi gerekmektedir. Sosyal beceriler öğrenilen planlı etkinlikleri içerir. Model alma yolu ile de sergilenebilen sosyal beceriler toplumun kültürüne uygun nitelikte sergilenen düşünce ve davranış biçimleridir.

Sosyal beceri eksikliğinde yaşanan toplumsal sorunlar okul yıllarından başlayarak hayatın tüm evrelerinde bireylerin sosyal yetersizlikleri ile ilişkilidir Bunun yanında öğrencilerin davranış, iletişim ve kuralların benimsenmesine yönelik problemlerine bağlı yaşanan sorunların çözümü için gerekli olan yine sosyal beceri kazanımlarının desteklenerek artırılması olacaktır (Webster-Stratton, Reid ve Hammond, 2001; Killen ve Coplan, 2011).

Sosyal becerilerin sınıflandırılması literatürde farklı şekillerde yapılmıştır. Yapılan sınıflandırmalarda sosyal beceriler; akranlarla ilişki kurma, kendini kontrol etme, akademik başarı gösterme, uyum sağlama, atılganlık, kişiler arası ilişki kurma, sorumluluk yerine getirme, stresle ve olumsuz durumlarla başa çıkma, planlama yapabilme gibi beceriler ile birlikte ifade edilmektedir (Cartledge ve Milburn, 1993; Candarella ve Merrel, 1997).

Sosyal beceriler, örnek sosyal davranışlar halinde hikaleştirilerek anlatıldığı kitaplar ve animasyon filmleri bunun yanında drama çalışmaları ve oyunlar sosyal beceri kazandırmak amacıyla kullanılabilen yöntemler arasında yer almaktadır. Sosyal beceri öğretiminde sırasıyla açıklama yaparak betimleme yapmak, örneklendirmek, örnekler üzerinden pratik uygulamalar yapmak, öğrencilere davranışları ile ilgili geri dönütler verme, bir konuya ilişkin durumu başka durumlara uyarlayabilmesi için örnek olaylar oluşturmak beceri edinimi için uygulanabilir durumlar arasındadır (Bacanlı, 2001). Sosyal beceri öğretimine yönelik öğretmenlerin sınıf içerisinde planlayabileceği farklı etkinlik türlerine uygun çalışmalar bulunmaktadır, bu çalışmalarda drama müzik, oyun, dans etkinlikleri ayrı ayrı ele alınarak belli bir program formatında eğitim olarak sunulmaktadır (Denham ve Burton, 2003; Öztuğ ve Çiner, 2018; Scales ve Rogers, 2017). Bu çalışma kapsamında öğretmen adaylarıyla gerçekleştirilen ve tüm etkinlik çeşitlerini kapsayacak bir içerik ile verilen sosyal beceri eğitimi, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine başladıklarında da uygulayabilecekleri nitelikte örnek uygulamalara yer vermesi ve bu örnek uygulamaları öğrencilerin kendileri tasarladıkları etkinliklere dayanması sebebiyle özgün bir çalışma niteliği taşımaktadır.

1.1. Araştırmanın Önemi

Araştırma, okul öncesi ve sınıf öğretmeni adaylarına sekiz hafta süre ile uygulanan Sosyal Beceri eğitiminin öğretmen adaylarının sosyal beceri yeterlikleri üzerindeki etkisinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Erken çocukluk dönemi ve ilkökul dönemi öğrencilerinin eğitimlerinde rol oynayacak temel eğitim bölümünde öğrenim gören öğretmen adayları, en az çocukların bilişsel alan gelişimlerine yönelik sunacakları katkı kadar sosyal alanda gelişimlerinden de sorumludurlar. Sosyal duygusal alan gelişiminde en önemli amaç, sosyal yeterliğin sağlanması ve buna bağlı olarak sosyal beceri kazanmaktır.

Okul öncesi dönem ve devamı olan ilkökul dönemi öğrencilerin sosyal beceri kazanmasında en önemli rol, aile ile birlikte çocuğun eğitiminde rolü olan eğitimcilere düşmektedir. Bu sebeple çocukların eğitimlerinde büyük pay sahibi olacak olan öğretmen adaylarının, uygulamalara dayanan sosyal beceri eğitimi almaları ve bu eğitimin etkililiğinin ön test son test analizleri ile incelenmesi sonucu, öğretmen adaylarının alana ilişkin eksiklerinin belirlenerek ders içeriklerinin bu doğrultuda düzenlenmesi ve yeterliklerinin arttırılmasına yönelik çalışmalar eklenmesi önemli bir kazanım olarak görülmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı öğretmen adaylarına uygulanan ve 8 hafta süren Sosyal Beceri Eğitiminin üniversite öğrencilerinin sosyal beceri gelişimi üzerine etkisinin belirlenmesidir. Öğrencilere uygulanan sosyal beceri eğitiminin etkililiğini değerlendirmek amacıyla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır

- Öğretmen adaylarının sosyal beceri eğitimi almadan önce sosyal beceri düzeyleri nasıldır?
- Öğretmen adaylarının sosyal beceri eğitimi aldıktan sonra sosyal beceri düzeyleri nasıldır?
- Sosyal Beceri eğitimi alan ve almayan öğretmen adaylarının sosyal beceri düzeyleri arasında nasıl bir ilişki vardır?

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

Çalışmada öğretmen adaylarının sosyal beceri gelişimine yönelik verilen eğitimin etkililiğini belirlemeye yönelik hazırlanmış nicel araştırma yöntemlerinden ön test- son test deney kontrol gruplu deneysel bir çalışmadır. Araştırmada deney ve kontrol grupları basit rastlantısal örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümünde eğitim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışmanın deney grubunda 35 sınıf öğretmenliği, 25 okul öncesi öğretmenliği bölümü okuyan 3. Sınıf öğrencileri, kontrol grubunda ise 30 sınıf öğretmenliği, 30 okul öncesi öğretmenliği bölümünde eğitim alan 3. Sınıf öğrencileri araştırmaya dâhil edilmiştir. Araştırmaya katılan çalışma grubuna ait demografik bilgiler Tablo 1' de sunulmuştur.

Tablo 1.

Çalışma Grubuna Ait Demografik Bilgi Tablosu

		f	%
Cinsiyet			
Kız		42	70
Erkek		18	30
Bölüm		f	%
DENEY GRUBU	Okul Öncesi Öğretmenliği	25	41.6
	Sınıf Öğretmenliği	35	58.33
	Mezun Olunan Lise Türü	f	%
	Anadolu Lisesi	28	46.66
	Meslek Lisesi	23	38.33
	Özel Lise	9	15
	Cinsiyet	f	%
Kız		46	76.66
Erkek		14	23.33
Bölüm		f	%
KONTROL GRUBU	Okul Öncesi Öğretmenliği	30	50
	Sınıf Öğretmenliği	30	50
	Mezun Olunan Lise Türü	f	%
	Anadolu Lisesi	21	35
	Meslek Lisesi	27	45
	Özel Lise	12	20

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada öğretmen adaylarına 8 hafta süren Sosyal Beceri Eğitimi verilmiştir. Eğitim verilmeden ve verildikten sonra öğretmen adaylarının sosyal beceri düzeylerini test etmek amacıyla Uslu ve Genç (2021) tarafından geliştirilen “Sosyal Beceri Ölçeği” uygulanmıştır. Sosyal Beceri Ölçeği; Sosyal Uyum, Özdenetim, Sözlü İletişim, İşbirliği, Katılım, Sözsüz İletişim ve Çatışma Çözme boyutları olmak üzere 7 alt boyut ve 36 maddeden oluşmaktadır. Testin güvenirlik analizi gerçekleştirilmiş, 0.61 olarak bulunmuştur. 0.60-0.79 aralığındaki güvenirlik değerleri yüksek olarak ifade edilmektedir (Alpar, 2018; Özdamar, 2017; Şencan, 2005).

2.4. Uygulama Süreci

Temel Eğitim bölümü sınıf öğretmenliği ve okul öncesi öğretmenliği okuyan 3. Sınıf öğrencilerine haftada 90 dakika süren 8 haftalık sosyal beceri eğitimi uygulanmıştır.

2.5. Ön Test Uygulaması

Ön-test uygulaması sosyal beceri eğitim süreci başlamadan bir hafta önce deney ve kontrol gruplarına “Sosyal Beceri Ölçeği” uygulanmıştır. Ön test uygulamasının son test ile eşleştirilebilmesi amacıyla kâğıtlar numaralandırılarak son test uygulaması ile eşleştirme yapılmıştır. Çalışmaya katılanların demografik verileri ön test aşamasında toplanmıştır.

2.6. Eğitim Ortamı ve Uygulama

Deney grubuna verilen eğitim üniversitenin konferans salonunda verilmiştir. Katılımcıların rahat edebileceği kıyafetleri ile gelmeleri belirtilmiştir. Konferans salonuna minderler, çalışmalara uygun kukla, maske, kostüm, aksesuar, çeşitli müzik aletleri gibi eğitim materyalleri kullanılarak eğitim gerçekleştirilmiştir.

1. Oturum: Sosyal beceri eğitiminin ilk oturumunda tanışma etkinlikleri gerçekleştirilmiştir. Grup üyesinin genel özelliklerinden bahsedildikten sonra tanışma oyunları ile grup etkileşimi sağlanmıştır. Eğitimin genel kurallarının belirlenerek belirtilmiştir. Gelecek oturumlarda yapılacak olan çalışmalar için gruplar belirlenmiştir. Her gruba bir isim belirleyerek grup aidiyeti sağlamaları amaçlanmıştır.

2. Oturum: Bu oturum, sosyal uyum becerisi kapsamında gruba dahil olabilmek, kendi düşüncesini karşı tarafa ikna ettirebilme, grubu yönlendirebilme, liderlik yapabilme ile ilgili çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Eğitim ısınma çalışmaları ile başlamıştır. Sosyal uyum becerisinin kazandırılması amacıyla drama çalışmaları, oyun etkinlikleri, müzikli dans çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

3. Oturum: Bu oturum, özdenetim becerisi kapsamında kendini ifade edebilme, izin isteyebilme, yardım isteyebilme, kurallara uyma ile ilgili çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Isınma çalışmaları ile eğitim başlatılmıştır. Isınma etkinliklerinin sonunda bir masal anlatımı gerçekleştirilmiştir. Masal sonunda grup üyelerinin masalı drama yolu ile canlandırma yapmasına fırsat tanınmıştır. Oluşturulan gruplara 15 dk süre vererek oluşturma özdenetim becerisi gelişimine yönelik kendi hikâyelerini oluşturmaları istenmiştir. Hikâye etkinliği sonunda gruplardan hikâyelerini oyunlaştırarak tüm arkadaşlarını çalışmaya dâhil edilmesi istenmiştir.

4. Oturum: Bu oturum sözlü iletişim becerisi kapsamında kendini tanıtabilme, konuşmayı başlatma ve sürdürme, soru sorabilme, duygularını ifade edebilme, nezaket sözcükleri kullanabilme ile ilgili kutu oyunları, canlandırma ve sessiz masal tamamlama çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

5. Oturum: Bu oturum, iş birliği becerisi kapsamında kurallara uyma, paylaşma becerisi kazanma, iş bölümü yapabilme, sorumluluk alabilme ile ilgili çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Eğitim alanına büyük bir kutu getirilmiştir. Karton kutunun her bir bölümünü bir gruba verilmiştir. Grup üyeleri tarafından belirlenen ortak konu kapsamında kutunun üzerine resimler çizilmesi istenmiştir ve 20 dk süre verilmiştir. Tüm grupların ortak olarak hazırladığı kutunun üzerindeki tüm resimleri kullanarak tüm grupların fikirleri alınarak bir hikâyeye ve oyun çalışması tasarlanmıştır.

6. Oturum: Bu oturum öğrencilerin katılım becerilerini arttırmak adına etkinliklere katılmaya istekli olma, çalışma ve etkinliklerde görev almaya istekli olma, sorumluluk alma ve yerine getirme becerilerinin geliştirilmesine yönelik proje geliştirme ve grup çalışmalarını gerektirecek nitelikte çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

7. Oturum: Bu oturum, sözsüz iletişim becerisinin kullanımına yönelik çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Sözsüz iletişim becerisi çalışmaları kapsamında göz teması kurma, konuşurken mimik ve beden dili kullanma becerilerini kazanabilmek için planlanmış etkinliklerin uygulanmasına ilişkin gerçekleştirilen çalışmalardır. Uygulanan etkinlikler kapsamında örnek etkinlik olarak; etkinliklere katılım sağlayanlar iki grup olarak ayrılmıştır. Her grup içerisinde anlatan ve anlamak için rekabet eden kişiler belirlenmiştir. Kavram ve olay kartlarının kullanılarak sözsüz iletişim yolu ile belirli kurallar çerçevesinde oyun şeklinde etkinlik olarak ortaya koyulmaktadır.

8. Oturum: Bu oturum, çatışma çözme becerisi kapsamında öfke kontrol becerisi edinme, çatışma davranışı yerine doğru davranış alternatifleri geliştirerek, çatışma anında doğru yöntem geliştirme bu yöntem dahilinde; karşısındakini dinleyebilme, doğru karar verme, karşı tarafın kızgınlığı ile başa çıkma, gibi çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Katılımcılardan oluşan gruplara konuya ilişkin örnek durumlar sunulur. Grupların örnek durumlara ilişkin çözüm önerileri getirmeleri için süre verilmiştir. Çalışmada ortaya koyulan örnek durumlar hakkında grup üyelerinin kendi aralarında beyin fırtınası gerçekleştirerek çözümleri sıralamaları sağlanır. Çözüm önerilerinden bir tanesi seçilerek canlandırma yapılır ve diğer grupların katkı sağlamak adına görüşlerine yer verilir.

2.7. Verilerin Analizi

Sosyal beceri eğitiminin öğretmen adaylarının sosyal beceri düzeylerine olan etkisini belirlemek amacıyla hazırlanan çalışmada “Sosyal Beceri Ölçeği” aracılığıyla elde edilen verilerin analizi SPSS-23 programı ile gerçekleştirilmiştir. Analizler ön test - son test kontrol grubu deseni kapsamında gerçekleştirilmiştir.

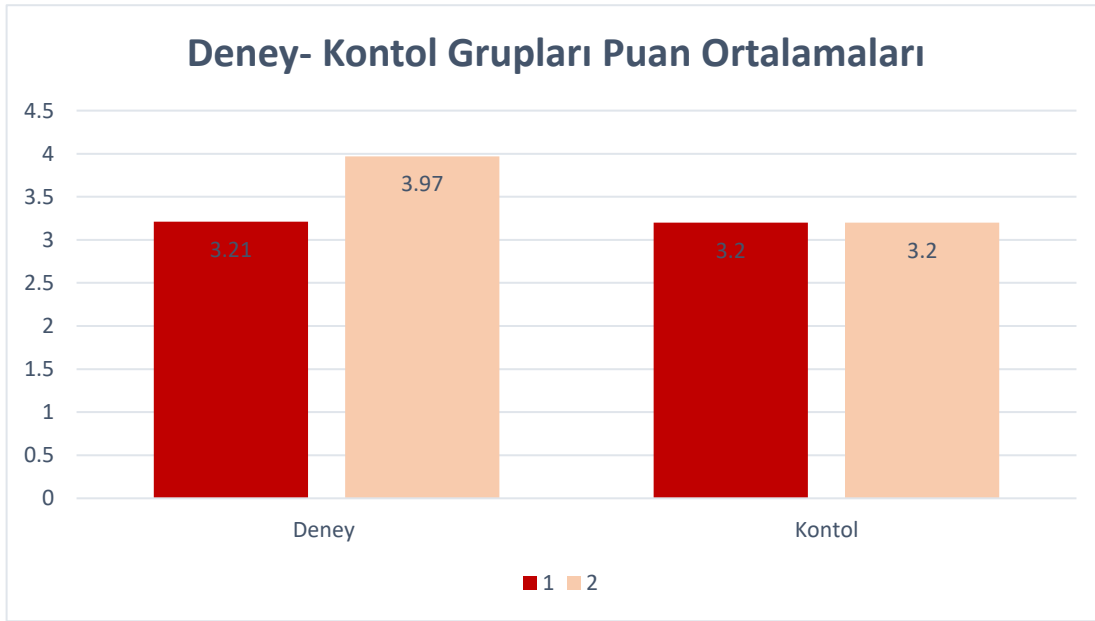
Sosyal Beceri Ölçeği (SBÖ) ile elde edilen verilerin normallik değerleri incelenmiş ve normal dağılım gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal Beceri Ölçeği kapsamında ön test son test uygulamasının analizleri için İlişkisiz (Bağımsız) örneklem için t testi ve İlişkili (Bağımlı) örneklem için t-Testi kullanılmıştır. Deney ve kontrol gruplarının aralarındaki farklılıkları ortaya koymak amacıyla One Way ANOVA testi uygulanmıştır. Anlamlı farkın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla Scheffe testi uygulanmıştır.

3. Bulgular

Üniversite öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerini belirlemek amacıyla deney 1, deney 2, kontrol 1 ve kontrol 2 gruplarının ölçek puan ortalamaları hesaplanmıştır. Aşağıda yer alan Şekil 1’de sunulmuştur.

Şekil 1

Sosyal Beceri Eğitimi Deney- Kontrol Gruplarına İlişkin Ölçek Puan Ortalamaları

Şekil 1 incelendiğinde deney 1 ve kontrol 1 gruplarının benzer puan ortalamasına sahip oldukları belirlenmiştir. Program uygulamasının ardından Deney 2 grubunun puan ortalamasının arttığı belirlenmiştir.

Sosyal Beceri Eğitimi almayan gruplar arasında önce deney1 ve kontrol 1 grupları arasında anlamlı ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla t- Testi uygulanmıştır. Analizler Tablo 2' de sunulmuştur.

Tablo 2

Deney ve Kontrol Gruplarının Sosyal Beceri Eğitimi Ön Test Puanları Arasındaki Farklılıklara İlişkin Bağımsız Örneklem t-Testi

Ölçüm	N	$\bar{x}$	S	sd	t	p
Deney 1	60	3.21	.309	118	.197	.553
Kontrol 1	60	3.20	.283			

Tablo 2'ye göre deney ve kontrol gruplarının ölçek puan ortalamalarının arasında istatistiki olarak anlamlı fark olup olmadığını belirlemek için yapılan ilişkisiz (bağımsız) örneklem için t-Testi sonuçları incelendiğinde; öğretmen adaylarının sosyal beceri düzeylerine ilişkin deney 1 (3.21) ve kontrol 1 (3.20) gruplarının ön test ölçek puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir. [F (60)= -.180, p<0.01]. Bulguya göre deney ve kontrol gruplarında bulunan öğretmen adaylarının Sosyal Beceri Eğitimi öncesi sosyal beceri düzeylerinin benzer olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 3

Deney Grubu Ön- Son Test Ortalama Puanları t-Testi Sonuçları

Ölçüm	N	$\bar{x}$	S	sd	t	p
Deney 1	60	3.21	.309	59	-14.20	.000
Deney 2	60	3.97	.372			

Tablo 3 incelendiğinde deney grubu öğretmen adaylarının ön test ve son test ortalama puanları arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek için yapılan ilişkili (bağımlı) örneklem için t-Testi sonuçları incelendiğinde; öğretmen adaylarının sosyal beceri düzeylerine ilişkin deney 1 (3.21) ve deney 2 (3.97) gruplarının ön test ölçek puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir [F (60)= -.197, p<0.01]. Bulguya göre sosyal beceri eğitimi alan öğretmen adaylarının eğitim sonunda sosyal beceri düzeylerinde artış olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 4

Kontrol Grubu Ön- Son Test Ortalama Puanları t-Testi Sonuçları

Ölçüm	N	$\bar{x}$	S	sd	t	p
Kontrol 1	60	3.20	.283	118	-.027	.881
Kontrol 2	60	3.20	.284			

Tablo 4'e göre kontrol 1 ve kontrol 2 gruplarının ölçek puan ortalamalarının arasında istatistiki olarak anlamlı fark olup olmadığını belirlemek için yapılan ilişkili (bağımlı) örneklem için uygulanan t-Testi sonuçları incelendiğinde; öğretmen adaylarının sosyal beceri düzeylerinin kontrol 1 (.283 ve kontrol 2 ($X=284$) gruplarının ön test ölçek puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir [F (60)= -.151, $p>0.01$]. Bulguya göre kontrol 1 ve kontrol 2 gruplarında bulunan öğretmen adaylarının sosyal beceri düzeylerinin benzer olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 5

Deney Grubu Sosyal Beceri Düzeyi Boyutlarına İlişkin Ön Test- Son Test t-Testi Sonuçları

Boyutlar	Gruplar	N	$\bar{x}$	S	sd	t	p
Sosyal Uyum	Deney1	60	3.34	.748	59	-3.199	.000
	Deney2	60	3.78	.737			
Öz Denetim	Deney1	60	3.58	.553	59	-8.839	.002
	Deney2	60	4.34	.531			
Sözlü iletişim	Deney1	60	2.34	.691	59	-7.622	.000
	Deney2	60	3.25	.607			
İşbirliği	Deney1	60	3.33	.691	59	-8.647	.000
	Deney2	60	4.38	.531			
Katılım	Deney1	60	3.26	.493	59	-11.069	.000
	Deney2	60	4.27	.553			
Sözsüz İletişim	Deney1	60	3.68	.667	59	-4.380	.000
	Deney2	60	4.20	.546			
Çatışma Çözme	Deney1	60	2.67	.867	59	-3.835	.000
	Deney2	60	3.27	.756			

Tablo 5 incelendiğinde deney grubu öğretmen adaylarının sosyal beceri alt boyutlarına ilişkin ön test ve son test ortalama puanları arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek için yapılan ilişkili (bağımlı) örneklem için t-Testi sonuçları incelendiğinde; öğretmen adaylarının sosyal beceri düzeylerinin sosyal uyum alt boyutuna ilişkin deney 1 (3.34) ve deney 2 (3.78) gruplarının ön test ölçek puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir [F (60)= -3.19, $p<0.01$]. Sosyal beceri düzeylerinin özdenetim alt boyutuna ilişkin deney 1 (3.58) ve deney 2 (4.34) gruplarının ön test ölçek puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir [F (60)= -8.33, $p<0.01$]. Sosyal beceri düzeylerinin sözlü iletişim alt boyutuna ilişkin deney 1 (2.34) ve deney 2 (3.25) gruplarının ön test ölçek puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir [F (60)= -7.62, $p<0.01$]. Sosyal beceri düzeylerinin işbirliği alt boyutuna ilişkin deney 1 (3.33) ve deney 2 (4.38) gruplarının ön test ölçek puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir [F (60)= -8.67, $p<0.01$]. Sosyal beceri düzeylerinin katılım alt boyutuna ilişkin deney 1 (3.26) ve deney 2 (4.27) gruplarının ön test ölçek puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir [F (60)= -11.06,

$p < 0.01$]. Sosyal beceri düzeylerinin sözsüz iletişim alt boyutuna ilişkin deney 1 (3.68) ve deney 2 (4.20) gruplarının ön test ölçek puan ortalamaları, anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir [F (60)= -4.38, $p < 0.01$].

Sosyal beceri düzeylerinin çatışma çözme alt boyutuna ilişkin deney 1 (2.67) ve deney 2 (3.27) gruplarının ön test ölçek puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir [F (60)= -3.83 $p < 0.01$]. Bulguya göre sosyal beceri eğitimi alan öğretmen adaylarının eğitim sonunda sosyal beceri düzeylerinin tüm alt boyutlarında artış olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 6

Çalışma Grubunun Ön Test- Son Test Puanlarının ANOVA Sonuçları

Varyans	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	sd	F	p	Fark grupları
Gruplar Arası	26.882	8.961	3	90.55	.000	Deney2- Kontrol1
Gruplar İçi	23.353	0.99	236			Deney2- Kontrol2
Toplam	50.235		239			Deney2- Deney1

Tablo 6 incelendiğinde öğretmen adaylarının sosyal beceri düzeylerinin ön test- son test puan ortalamaları arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonucunda ön test- son test puan ortalamaları arasında anlamlı fark olduğu ortaya çıkmıştır [F(3, 236)= 3.39 $p < .05$]. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ölçek puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark gözlenmiştir. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Scheffe testi sonuçlarına göre Deney 2 grubunun ölçek puan ortalamasının (3.97); Deney 1 (3.21), Kontrol 1(3.20) ve Kontrol 2 (3.20) gruplarından daha fazla olduğu belirlenmiştir.

4. Sonuç ve Tartışma

Çalışma, öğretmen adaylarının sosyal beceri gelişimine yönelik uygulanan sosyal beceri eğitiminin etkililiğinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Deney ve kontrol gruplarında bulunan öğretmen adaylarının eğitim öncesinde sosyal beceri düzeylerinin belirlenmesi amacıyla ilişkisiz Örneklem t-Testi uygulanmıştır. Analiz sonucunda deney ve kontrol gruplarının sosyal beceri düzeylerinin benzer olduğu belirlenmiştir. Deney grubuna uygulanan Sosyal Beceri Eğitiminin ardından deney ve kontrol grupları ile sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı fark olup olmadığı belirlenmiştir. Araştırma sonucuna göre sosyal beceri eğitimi alan öğretmen adaylarının eğitim almayan öğretmen adaylarından ölçek puan ortalamalarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonuçları değerlendirildiğinde öğretmen adaylarının sosyal beceri eğitimi kapsamında

çalışmalara aktif olarak katılım sağlamaları, etkinliklerin iş birliği çerçevesinde yapıldığı, problem durumlarına karşı farklı çözüm yolları üreterek çeşitli uygulama örnekleri gerçekleştirildiği ve bu eğitim içerikleri ile yapılan uygulamaların sosyal beceri gelişimine destek olduğu belirlenmiştir. Üniversite eğitimlerinin sonunda öğretmen olarak göreve başlayacak olan öğretmen adaylarının, sosyal becerilerinin geliştirilmesi adına öğretmen adaylarına verilen sosyal beceri eğitiminin önemli olduğu düşünülmektedir. Sosyal becerisi yüksek olan bir öğretmenin, sınıfta öğrencilerinin sosyal beceri kazanımlarını desteklemek için rol model davranışlar sergilemeleri ve öğrencilerinin sosyal beceri davranış örneklerini sergilemelerine fırsat tanıyan çalışma örneklerini sınıf ortamında uygulamaları önemlidir.

Araştırma sonuçlarına göre sosyal beceri eğitimi almayan öğretmen adaylarının sosyal becerilerinin yeterli düzeyde olduğu; sosyal beceri eğitimi alan öğretmen adaylarının sosyal beceri düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Benzer nitelikte Çetin ve Kuru (2009); Akpınar, Akpınar, Nas, Temel & Birol (2015), araştırmalarında öğretmen adaylarının sosyal beceri düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Soykan ve Mirzeoğlu (2019) çalışmalarında üniversite öğrencilerine uygulanan halk oyunları eğitiminin, öğrencilerin iş birliği halinde hareket etme, özgüven gelişimi, yaratıcılık gelişimine destek olduğu eğitim sonucunda da öğrencilerin sosyal beceri düzeylerini arttırdığı belirlenmiştir. Öztuğ ve Çiner (2018), çalışmasında erken çocukluk dönemindeki çocuklara yaratıcı drama yöntemi kullanarak sosyal beceri eğitimi vermiştir. Eğitim sonucunda çocukların sosyal beceri düzeylerinin olumlu yönde geliştiği sonucuna ulaşılmıştır. Sari ve Zahra (2019), araştırmasında okul öncesi çocuklara uygulanan müzikli dans eğitiminin çocukların sosyal becerileri üzerindeki etkisi incelenmiş, dans eğitiminin sosyal beceri gelişimine katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Benzer nitelikte Panagiotopoulou (2018); Masadis, Filippou, Derri, Mavridis, Rokka, (2019), çalışmalarında öğrencilere uygulanan dans çalışmalarının sosyal duygusal beceri gelişimine olumlu yönde etkili olduğu saptanmıştır. Danielson (2006), Denham ve Burton (2003), Scales ve Rogers (2017), Bauminger (2002) farklı eğitim düzeyindeki öğrencilere sosyal beceri gelişimi için program uygulanmıştır. Uygulanan program içeriklerine bağlı olarak, öğrencilerin sosyal becerileri kazanımlarının arttığı belirlenmiştir. Uslu ve Genç (2021), öğretmenlerin sosyal beceriye yönelik algılarını nitel araştırma yöntemine uygun şekilde inceledikleri çalışmada öğretmenlerin sosyal beceri yeterliklerinin öğrencilerin tüm gelişim alanları üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaştıklarıdır.

Yılmaz (2012), sosyal bilgiler dersinin drama yöntemi ile öğretimin öğrencilerin iş birliği ile hareket etme, rol ve sorumluluklarını yerine getirme niteliğindeki sosyal becerilerini; bununla birlikte empati kurma becerisi

gelişimini desteklediği saptanmıştır. Woolf (2013), ilkokul öğrencilerine yönelik, oyun etkinlikleri ile sosyal duygusal gelişimi artırma amaçlı program uygulamıştır.

Program sonucunda gerçekleştirilen analizler ile program kapsamındaki oyun etkinliklerinin; iş birliği içerisinde görev alma, öfke kontrolü sağlama, duygularını rahatça ifade etme gibi sosyal beceri davranışlarının arttırdığı görülmüştür.

Hark Söylemez ve Oral (2018), Gülbahar, Kalelioğlu ve Madran (2010), araştırmasında sosyal ağ sitelerine üye olma durumunun sosyal beceri düzeylerine etkisini incelemiştir. Sosyal ağlara üye olan öğretmen adaylarının sosyal beceri düzeylerinin olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonucun sosyal dijital ortamlarda farklı grup insanlarla iletişim kurmak, farklı platformlarda insan ilişkileri kurma, alana ilişkin ulusal ve uluslararası çalışmaları takip edebilme imkânı bulma sosyal beceri gelişimine katkı sağlayacak uygulama örneklerini tanıyabilmek önemli görülmektedir. Benzer nitelikteki çalışmalardan Lewis (2015) ve Teague (2014), çalışmalarında sosyal beceri gelişimi üzerinde dijital kaynakların etkisini incelemişlerdir. Çalışmalarda tablet ve dijital platformlarda yer alan farklı uygulamaların iletişim, sorumluluk alma, kurallara uyma, ilişki başlatma ve sürdürme gibi boyutlarda sosyal beceri kazanımlarına katkı sağladığını ortaya koymaktadır. Gezer (2010), araştırmasında takım sporları yapan bireylerin sosyal beceri düzeylerinin bireysel spor yapan bireylerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Takım sporu yağan bireylerin iş birliği ile hareket etme, grup kurallarına uyma, liderlik yapabilme gibi davranışların desteklemektedir böylece takım sporu yapan bireylerin sosyal beceri gelişiminin olumlu yönde etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır. Paylan (2013), ilkokul öğrencilerine uygulanan yaratıcı drama etkinliklerinin öğrencilerin özgüven becerileri üzerine etkisi incelemiştir. Drama etkinliklerine katılan öğrencilerin, rahat hareket etmeleri, arkadaşları ile iş birliği içerisinde çalışmaları, çalışmalara katılmaya istekli olmaları özgüven beceri gelişimine olumlu yönde etkisi olduğu saptanmıştır.

Freeman, Sullivan ve Fulton (2003) öğrencilere drama eğitim programı uygulamıştır. Uygulanan drama çalışmalarında kullanılan farklı yöntemler, canlandırmalar, materyallerin kullanımı gibi faktörlerin öğrencilerin benlik gelişimi ve sosyal beceri davranışlarının olumlu yönde değişmesinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ormancı ve Ören Şaşmaz (2010), sınıf öğretmeni adaylarının drama uygulama yeterliklerini ve drama uygulamalarının öğrenciler üzerinde etkilerini, öğretmen adaylarının görüşleri doğrultusunda incelemiştir. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının drama çalışmaların öğrencilerin yaratıcılıklarını geliştirdiği, normal gelişim gösteren ve özel eğitim gereksinimi bulunan kaynaştırma öğrencilerine sosyal beceri gelişimine katkı sağladığı, aktif katılımın birçok alanda çocukların gelişimine destek olabileceği şeklinde görüşler ortaya

koyduklarını, drama uygulamaya ilişkin yeterliklerinin ise orta seviyede olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma bulguları ve incelenen çalışma sonuçları doğrultusunda öğretmen adaylarının sosyal yeterliklerinin, öğrencilerin sosyal gelişimi üzerinde etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

5. Öneriler

Çalışma, sosyal beceri eğitiminin etkililiğinin incelendiği ön test- son test şeklinde gerçekleştirilmiş nicel bir çalışma olup öğretmen adaylarının sosyal beceri yeterlikleri, görüşme soruları aracılığı ile nitel araştırmaya uygun şekilde de gerçekleştirilebilir. Öğretmen yetiştiren kurumlarda öğretmen adaylarının sosyal duygusal gelişimlerini desteklemek için verilecek derslerin bu gelişimi destekleyecek doğrultuda seçilmesi, öğretmen adaylarına sunulan sosyal beceri gelişimi alanındaki derslerin zorunlu ders kapsamına alınması gerekli görülmektedir. Sosyal beceri gelişimini destekleyecek nitelikte okul öncesi ve ilkökul dönemi çocukların yaş gruplarına uygun nitelikte etkinlik örneklerinin hazırlanarak bunların sınıflarda uygulanmasına yönelik öğretmenlik uygulama çalışmalarının gerçekleştirilmesi önemli bulunmaktadır. Öğretmen adaylarının iletişim, toplumsal uyum, sosyal farkındalık, kurallara uyma bilinçlerinin gelişmesi gibi sosyal beceri konularına ilişkin bilinçlendirme ve gönüllülük esasına dayanan proje ve eğitimlere katılmalarının faydalı olacağı düşünülmektedir. Bu çalışma Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi ve Sınıf Eğitimi Anabilim dallarında eğitim gören öğrencilerin sosyal beceri eğitimine yönelik yapılan çalışmalar ile sınırlı tutulmuştur.

Etik Beyan

Araştırmada Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü' sünden 2022-YÖNP-0214 numaralı "Öğretmen Adaylarına Uygulanan Sosyal Beceri Eğitiminin Etkililiğinin İncelenmesi" isimli çalışma için 17.03.2022 tarihinde 06/10 sayılı karar kapsamında etik kurul onayı alınmıştır. Çalışma etik ilke ve kurallara uygun bir şekilde hazırlanmıştır.

6. Kaynakça

- Akpınar, S., Akpınar, Ö., Nas, K., Temel, V., Birol S. Ş. (2015). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda Okuyan Öğrencilerine Bazı Değişkenler Açısından Sosyal Beceri Düzeylerinin İncelenmesi. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 12(28), 80-84.
- Alpar, R. (2018). *Spor, Sağlık ve Eğitim Bilimlerinden Örneklerle Uygulamalı İstatistik ve Geçerlik-Güvenirlilik* (5. Baskı). Detay Yayıncılık.
- Avcıoğlu, H. (2009). *Etkinliklerle Sosyal Beceri Öğretimi*. Kök Yayıncılık
- Bacanlı, H. (2001) *Sosyal Beceri Eğitimi*. Nobel Yayın Dağıtım.

- Bauminger N. (2002) The facilitation of social-emotional understanding and social interaction in high-functioning children with autism: intervention outcomes. *J Autism Dev Disord* 32(4), 283–298. <https://doi.org/10.1023/A:1016378718278>
- Bauer, I. M. ve Baumeister, R. F. (2011). *Self-regulatory strength*. In K. Vohs, & R. Baumeister (Eds.), *Handbook of self-regulation* (2nd ed.). New York: Guilford Press.
- Candarella, P., ve Merrell, K.W. (1997). Common dimensions of social skills of children and adolescents: A taxonomy of positive behaviors. *Social Psychology Review*, 26(2), 264-278.
- Çetin, M. Ç., & Kuru, E. (2009). Beden eğitimi spor yüksekokulu öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin belirlenmesi. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 11(1), 1-8.
- Danielson, C. (2006). *Teacher Leadership That Strengthens Professional Practice*. Alexandria, VA: Association of Supervision and Curriculum Development. Association for Supervision and Curriculum Development: USA.
- Denham, S. A. and Burton, R. (2003). *Social and Emotional Prevention and Intervention Programming for Preschoolers*. Springer: Boston, MA. <http://dx.doi.org/10.1007/978-1-4615-0055-1>
- Dowd, T. ve Tierney, J. (2005). *Teaching Social Skills to Youth*. Nebraska: Boys Town Press.
- Erwin, P. G. (1994). Social problem solving social behaviour and children's peer popularity. *The Journal of Psychology*, 3(128), 299.
- Freeman, G.D., Sullivan, K. and Fulton, C.R. (2003). "Effects Of Creative Drama On Self- Concept, Social Skills, And Problem Behavior", *The Journal of Educational Research*, 96(3): 131-138.
- Hark Söylemez, N. ve Oral B. (2018). Öğretmen Adaylarının Sosyal Ağ Sitelerini Kullanım Durumlarına Göre Sosyal Beceri Düzeylerinin İncelenmesi. *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(13), 1-17.
- Gezer E.D. (2010). *Farklı spor branşlarındaki sporcuların sosyal beceri düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi] Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Gülbahar, Y., Kalelioğlu, F. & Madran, O. (2010). Sosyal Ağların Eğitim Amaçlı Kullanımı. XV. Türkiye'de İnternet Konferansı, İstanbul, Turkey.
- Killen, M. ve Coplan, R. J. (2011). *Social development in childhood & adolescence*. USA: Blackwell Publishing Ltd. pp. 154.
- Lewis, R. (2015). *The use of ipads in a retirement home community to increase social skills: An action research approach* [Unpublished doctoral dissertation]. Capella University. Minneapolis.
- Marryat, L., Thompson, L., Minnis, H. ve Wilson, P. (2014). Associations between social isolation, pro-social behaviour and emotional development in preschool aged children: a population based survey of kindergarten staff. *BMC psychology*, 2(1), 44.
- Masadis, G., Filippou, F., Derri, V., Mavridis, G., Rokka, S. (2019). Traditional dances as a means of teaching social skills to elementary school students. *International Journal of Instruction*, 12(1), 511-520.
- Ormancı, Ü., Ören Şaşmaz, F. (2010). Dramanın ilköğretimde kullanılabilirliğine yönelik sınıf öğretmeni adaylarının görüşleri: Demirci Eğitim Fakültesi örneği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 43(1), 165-191.

- Özdamar, K. (2017). *Ölçek ve Test Geliştirme Yapısal Eşitlik Modellemesi*. Nisan Kitapevi.
- Öztuğ, E. K., Çiner, M. (2018). Okulöncesi dönemi çocukları için yaratıcı drama yöntemi ile kurgulanan sosyal beceri eğitiminin değerlendirilmesi/evaluation of social skill education of 4-6 age children designed with creative drama method. *Journal of History Culture and Art Research*, 7(1), 414-428.
- Panagiotopoulou, E. (2018). Dance therapy and the public school: The development of social and emotional skills of high school students in Greece. *The Arts in Psychotherapy*, 59, 25-33.
- Paylan, N. (2013). *İlkokulda Yapılan Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Öğrencilerin Özgüven Gelişimine Etkisi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Sari, R. P. & Zahra, S.F. (2019). The development of lulo creation dance to improve students' social skills. *Jurnal Psikologi Pendidikan dan Konseling: Jurnal Kajian Psikologi Pendidikan dan Bimbingan Konseling*, 5(2), 127- 133.
- Scales, R. Q. and Rogers, C. (2017). Novice teacher leadership: Determining the impact of a leadership licensure requirement after one year of teaching. *Professional Educator*, 41, 18-33
- Soykan, Ö. ve Mirzeoğlu, A.D. (2019). Halk Oyunlarının Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Beceri ve Özgüven Düzeylerine Etkisi. *Spormetre The Journal of Physical Education and Sport Sciences*, 18(2), 136-156.
- Şencan, H. (2005). *Sosyal ve Davranışsal Ölçümlerde Güvenirlik ve Geçerlik*. Seçkin.
- Teague, J. (2014). *Improving Social Skills Through Paper and Digital Social Stories* [Unpublished doctoral dissertation] Hofstra University. Hempstead, N.Y.
- Uslu, E.M. & Genç, S.Z. (2021). Social Skills Scale Development Study. *Educational Policy Analysis and Strategic Research*, 16(4), 110-126.
- Uslu, E.M. & Genc, S.Z. (2021). Öğretmenlerin Sosyal Beceriye Yönelik Algularının Belirlenmesi. *International Journal of Innovative Approaches in Education*, 5(1), 63-86. doi: 10.29329/ijiape.2021.333.5
- Webster-Stratton, C. ve Hammond, M. (1997). Treating children with early-onset problems: A comparison of child and parent training interventions. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 65(1), 93-109.
- Webster-Stratton, C., Reid, J. ve Hammond, M., (2001). Social skills and problem-solving training for children with early-onset conduct problems: Who benefits?. *Journal of Child Psychology*, 7(42), 943-952.
- Woolf, A.M. (2013). Social and emotional aspects of learning: Teaching and learning or playing and becoming. *Pastoral Care in Education: An International Journal of Personal, Social and Emotional Development*, 31(1), 28-42. Doi: 10.1080/02643944.2012.702782.
- Yılmaz, S. (2012). *Sosyal bilgiler derslerinde drama yöntemi ile öğretimin öğrencilerin sosyal beceri, empatik beceri ve akademik başarı düzeylerine etkisi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.